

OPONENTSKÝ POSUDOK

na habilitačnú prácu PhDr. Daniely Čechovej, PhD.,
uchádzačky o habilitačné konanie v študijnom odbore Psychológia na Filozofickej fakulte UK
Bratislava

Predložená habilitačná práca PhDr. Daniely Čechovej, PhD. je tematicky zameraná na aplikáciu etických princípov, ktoré majú v adlerovskom poradenstve a psychoterapii osobitné postavenie. Podoba citačného záznamu práce je :

ADLERIAN ETHICS APPLICATIONS IN COUNSELLING AND PSYCHOTHERAPY

ISBN 978-0-905860-27-5 Monografia má rozsah 134 s. textu + 16 s. zoznam bibliografických referencií. Vyšla vo Veľkej Británii ako publikácia Adleriánskej Spoločnosti v UK (United Kingdom), žiaľ bez uvedenia roku vydania a mesta vydavateľstva (?). Habilitačná práca s uvedeným názvom predstavuje vedeckú odbornú monografiu, ktorá bola napísaná v angličtine v spoluautorstve s PhDr. Dagmar Markovou, PhD.

Monografia analyzuje tematizovanú problematiku adlerovskej etiky v poradenstve v obsahovej štruktúre troch kapitol.

Prvá kapitola popisuje adlerovskú psychológiu v stručnom súhrne ako aj jej etickú koncepciu, ktorá vychádza z istých základných teoretických predpokladov. Adlerovská psychologická teória má sedem ústredných prístupov v konceptualizácii človeka, ktoré na seba nadväzujú a sú vzájomne prepojené : ide o koncepty – evolučný, - holistický, - teleologický (finalistický), - fenomenologický (konštruktivistický), - idiografický (každý je jedinečná a nezameniteľná osoba), - sociálny (mať miesto v spoločnosti), - etický (človek je morálna bytosť, ktorá rozpoznáva hodnoty, a tiež otázka slobody). Kniha sa pokúsila o systematizáciu týchto prístupov s poukázaním dôležitosti ich využitia v poradenstve .

Druhá kapitola monografie sa etickej koncepcii adlerovskej psychológie venuje podrobnejšie. Objasňuje jej hlavné piliere (princípy), ktoré stavajú na rozvíjané slobody a zodpovednosti človeka. Oni sú zdrojmi kreatívnej sily v ľudskej bytosti a determinujúcimi faktormi v individuálnom rozvoji jednotlivca. Individuálna psychológia vždy akcentuje idiografickú jednotu a konzistentnosť ľudskej osoby. Adlerove nazeranie na človeka ako na sociálnu bytosť zase zdôrazňuje psychické funkcie, ktoré sú spoluvytvárané sociálnymi súvislosťami, vzťahmi a spoločenskými podmienkami. Jeho tézy v tomto zmysle sú zamietnutím pudovej psychológie a determinizmu. Sociálna podstata človeka je i kľúčom k pochopeniu utvárania *životného štýlu*, čo je tiež základným pojmom adlerovskej psychológie, ktorý je v monografii objasnený a vysvetlený. Druhá kapitola končí popisom etickej konceptualizácie človeka. Táto časť je z hľadiska témy celej práce zásadná, pretože práve chápanie morálnej podstaty ľudskej osoby podľa Adlera vyúsťuje do konkrétnych etických implikácií. V zohľadnení dvoch rovín morálky sa rozlišuje otázka – *čo človek je* a tiež – *aký by človek mal byť*.

Obidve kapitoly sú teoretickým východiskom, výkladom adlerovskej psychológie vo vzťahu k etickým princípom, ktorými sa riadi poradenstvo, intervenčný poradenský proces a psychoterapia.

Tretia kapitola odbornej habilitačnej monografie je venovaná praktickému a pragmatickému využitiu adlerovských prvkov individuálnej psychológie a adlerovskej etiky v individuálnom poradenstve a psychoterapeutickej práci s adolescentnou mládežou, ale i s celým systémom rodiny, ktorá sa týka poradenstva s rodičmi aj s deťmi. Nevynechala sa ani poradenská a psychoterapeutická práca so skupinou. Všetky formy adlerovskej individuálnej psychoterapie a poradenstva sú prezentované na kauzistických príkladoch.

Metódy habilitačnej práce sa sústredili na odbornú prezentáciu Adlerovej psychológie a jej aplikácií. Vedeckosť monografie zaručuje inovatívnosť a originalnosť takto zostaveného textu, ktorý však má svoju vlastnú logiku i dynamiku gradácie. Neopiera sa o výskum a empirické overenie, ale o kazuistiky potvrdzujúce vedeckosť a validitu adlerovských teoretických východísk. Práca s informačnými zdrojmi v monografii je slabšia, citačná norma sa dôsledne nedodržiava. Nazdávam sa, že to je vo veľkej miere spôsobené tým, že práca vznikla ako preklad slovenského textu do angličtiny. Zoznam použitej bibliografie a referencií je naopak bohatý. Myslím, že absencia údajov mesta, vydavateľstva a roku vydania monografie je dosť závažný fakt, ku ktorému by sa mohla habilitantka vyjadriť ako to vzniklo.

Som tiež toho názoru, že aj keď je táto publikácia významná tým, že bola vydaná v zahraničí a v anglickom jazyku, habilitantka má podľa mňa oveľa „lepšie“ práce a štúdie napísané v slovenčine. Vyšla jej napríklad v tomto roku monografia s názvom *Intervencie v individuálnej psychológii*. Navyše predkladaná habilitačná práca je napísaná v spoluautorstve, čím sa percentuálny podiel autorky znižuje a uberá na významnosti publikácie. Obvykle v štruktúre obsahu knihy býva pri jednotlivých kapitolách vyznačené, ktorú kapitolu ktorá autorka spracovala. V tomto prípade takéto označenie tiež chýba, čo spochybňuje nielen autorstvo (ktorú kapitolu spracovala autorka Čechová a ktorú Marková ?, nie je jasné), ale aj určený rozsah spracovaného celku jednou autorkou (knihy je svojim celkovým rozsahom útlá a keď sa počet strán ešte rozdelí medzi dve autorky, počet strán pre jednu sa značne zníži).

Pri habilitačnej obhajobe preto mám na habilitantku len jednu otázku, resp. jej odporúčam, aby komisii opísala ako jej odborné a vedecké dielo vznikalo a vysvetlila dôvody ako tieto vymenované nedostatky na ktoré som poukázala, vznikli. Vedecký prínos a originalita práce je však nesporná, najmä jej aplikačné prínosy pre prax sú aktuálne, potrebné a pre niektoré prípady až nepostrádateľné.

Záver

Habilitačná práca Dr. Čechovej, odborná monografia *Adlerian Ethics* je jedinečná svojim zameraním. Autorka aplikuje princípy adlerovskej etiky do poradenských a psychoterapeutických procesov. Kniha potvrdzuje, že dobrá teória funguje a je nevyhnutným predpokladom aj dobrej praxe. V predloženej práci je logickým spôsobom prepojená prax s teóriou. Ako dôkaz to ukazujú nielen kazuistiky uvedené v práci, ale aj dlhoročná psychoterapeutická a poradenská činnosť habilitantky. Habilitačná práca odzrkadľuje aj autorkinu dlhoročnú pedagogickú prax na pôde FFUK, ktorú prepája s dlhoročnými praktickými skúsenosťami z oblasti individuálnej psychológie a psychoterapie.

Kandidátka habilitačného konania PhDr. Daniela Čechová, PhD. vo svojej práci preukázala konzistentné teoretické vedomosti. Z práce je zrejmý analyticko – dokumentačný prínos so širokým uplatnením a využitím v konzultačnej a poradenskej činnosti ako aj v pedagogickej praxi. Vedeckej rade FFUK v Bratislave a habilitačnej komisii **odporúčam**, aby po úspešnej obhajobe bola udelená **PhDr. Daniele Čechovej, PhD.** vedecko – pedagogická hodnosť **docent vo vednom odbore Psychológia.**